

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1662. Soc. 123.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

stianiam tandem appulsus cum aliis, sextâ Januarii sequentis anni dixit è sacro suggesto illam concionem, quæ est postrema quarti voluminis; in ea suâ illâ dominantî eloquentiâ hujusmodi rei tragicam seriem ob oculos auditorum proponit. De cæteris Vieiræ factis, ac laboribus, & totius orbis plausibus, scribendum relinquo Brasiliensî Provinciæ, cujus est filius. Aliquid tamen de illo non tacebo, si meum poposcerit institutum, ut postulat anno 1697, cum de vivis migravit.

Annus 1662. Soc. 123.

Celebratis hoc anno nuptiis Caroli Anglicani Regis cum Catharina filia Regum Lusitanorum, ipsa mense Aprili in Angliam vela fecit. Voluit Regina mater, ut secum veheret à confessionibus futurum nostrum Antonium Fernandium Doctorem Theologum, litteris & virtutibus eminentem. Is elegit sibi comitem Joannem Fernandium notæ virtutis religiosum. Aloysia Regina, quæ ad initium præsentis anni rem communem summâ prudentiâ, & masculâ virtute administraverat, coacta est, hujusmodi curam deponere, & tradere Alphonso filio, Lusitanorum Regum hujus nominis sexto; quem ob inep-
titudinem exuerunt postea throno Lusitani.

Notri cum Regina in Angliam.

Aloysia depone regni administrationem.

2. Familiæ nostræ, magnum ejusdem decus adjungitur 17. Decembris Joannes Britus Ulyssiponenfis, martyrio apud Madurenses illustrior, quàm inter Lusitanos natalium splendore. Salvator Britus Pereira, & Beatrix Pereira sanguine inclyti hunc heroem genuere. Salvator obiit summus Præfectus regionis à flumine Januarii in Brasilia. Vita Joannis plena rebus magnis in Imagine virtutis Ulyssiponenfis tirocinii per me in lucem est edita. Nihil pluri fecit, quàm sacrum Evangelici præconis ministerium. In Pudecherensî Gallorum arce præfens erat, cum unus è nostris Patribus Gallis, similis dicenti rem magnam, quinque, aiebat, superavi Caput bonæ spei. Ad hæc subridens Joannes, ut erat urbanissimus, *Optimum verbum, & laus, pro navis gubernatore, sed non pro operario Evangelico.* Accepere dictum cum lætitia circumstantes nostri, & repetunt in præsentem diem. Id hoc loco volui scribere, quia judicârunt contineri pro Evangelicis operariis documentum, ipsos numeraturos non itationes ad Europam, sed annos in missionibus consumptos.

Ingredditur Societatem Joannes Britus.

3. Sanjoanensis comes rogavit, ad se mitterentur magni jejunii tempore PP. Sebastianus Novatius, & Emmanuel Pintus, ut milites sacris nostris ministeriis imbuerent, quod illi naviter præstitere. Per insulam Maderam alii duo sacerdotes peregrinationem susceperant: inveterata odia extincta, & ingens confitentium numerus auditus est.

Missiones.

4. Prima velut semina jacta sunt Bejenfis Collegii. Duo nostri mystæ illic per Quadragesimam habuere sacram missionem tanto plausu urbis, & utilitate, ut Alexander Sousa urbis Præfectus, cives summi, infimique, & omnes Clerici in unum conjuncti corpus scripturam exararent, quâ Societati donabant ædem sacram divi Sefinandi nati in eadem urbe. Unus Clericorum contradicere moliebatur, multis beneficiis Eboræ à nostris affectus. Visâ hominis impudentiâ, & ingrato animo, sic adversus eum fremuere, ut vix ab illo abstinerint manus. Petitam facultatem concessit libenter Petrus Infans his amplissimis verbis: *Societatis hominibus non solum in urbe, sed in cordibus dandus locus.* Non ultra hujusmodi processit negotium. Nec nostri fixerunt illic sedem, nisi anno 1670.

Origo Bejenfis Collegii.

5. Conimbricæ sumpsit initium supplicatio Academica in obsequium S. Francisci Xaverii. Regebat Academiam Emmanuel Noronius titulo Reformatoris. Hic pro ea, quâ Divum colebat, veneratione, vocatis Professoribus, & aliis, quibus jus suffragii, proposuit, æquissimum videri, flagitare à Rege Sere-
nissimo, ut Academicorum pium agmen pervigilio, ac die festo S. Xaverii ad
Antonius Franco.

Supplicatio Academica Conimbricæ in honorem S. Xaverii.

nostrum templum solemnitati affuturum procedat. Placuit omnibus. Postulatum à Rege, qui libentissimè annuit poscentibus, expedito regio diplomate 27. Junii. Fit talis supplicatio multo splendore, & majestate, Doctoribus & Magistris venientibus cum suarum facultatum ornamentis.

Moritur Fundatrix Residenciae Pernensis.

6. Naturam satietate vivendi explevit octogenaria major in oppido Pernes nobilissima Domina Anna Silva Fundatrix illius Pernensis Residenciae pertinentis ad Collegium Scalabitanum. Quondam illac peregrinantem viderat P. Ignatium Martinium, qui patrem Annae graviter valetudine laborantem inviserat, ipsūque ex eo morbo non obitūrum affirmavit, ut contigit. Porro, volentibus se annis, inter somnos illi se obtulit species viri de Societate manu ductis puerum pulcherrimum. Somno excusso, mansit affixa menti species per quietem sibi visa, & Societatem Jesu, quam rebatur significari, plurimū inde dilexit. Eam constituit hæredem ex asse, ut fundaretur Collegium pro duodecim sociis alendis in oppido Pernes: quod si reditus non essent tot sustentandis, & nequiret erigi Collegium, esset hæres horum bonorum Collegium Scalabitanum. Illic duo de nostris habitant, quorum unus docet Latinitatem.

Nostri defuncti, P. Franc. Vasconcellius.

7. Annus iste octonos ad laborum præmia evocavit. Die 17. Maji P. Franciscum Vasconcellium Ulyssiponensem de primaria Regni nobilitate, filium unicum suorum parentum, & ex asse hæredem; cui & nonnulli consanguinei prolibus orbi hæreditatem destinaverant. Has tot, ac tam arduas difficultates egregiè vicit, ut humile Christi sagum in nostra militia indueret. Cum mater hanc prolem suam pareret, laborabat præsentis periculo: ecce tibi, pulsat ostium vir habitu Eremitico vestitus, stipemque mendicat: cognita domus turbatione, & causâ, dat famulo crucem ligneam, ut heræ applicet: hujusmodi attractu, amoto obice, filium enixa est. Rediit famulus Eremicolam donaturus stipem, sed abierat, nec illius reperta indicia. Angelum fuisse creditum est.

8. Franciscus, ubi ætas processit, spes de se magnas edidit. Cereus genius non admittebat nisi virtutum imagines. Secedens in cellulam domus, ibi tempus terebat volutando, ac legendo sanctos libros. Magistrum habuit unum è nostris sacerdotibus Domus Professæ; illuc ibat, & æquales alii, quos ille sacerdos tum litteris, tum probis moribus instruxerat. Cum sciret nostros bis quotidie conscientiam excutere, eos imitabatur. Ad mensam accumbens prænurus, aut cenaturus, imperabat uni è famulis, legeret interim Sanctorum vitas, ut sit in tricliniis Religiosorum.

9. Fuit unus ex ephebis pii Principis Theodosii, quem mirum recreabat nostri Francisci conversatio, & vita Principis vitæ persimilis. Coepit Franciscus incendi desiderii ineundi Societatem. Res videbatur par somnio. Verum tot annis institit innumeras devorans repulsas, ut tandem admissus sit, quâ parentum indignatione, quâ vi, & quibus artibus filium conati sint abstrahere à Societatis complexu, jam suprà delibavit calamus.

10. Liber Franciscus hujusmodi laqueis, studiosissimè in virtutes augendas incubuit. Nihil ipso humilior: nemo magis assiduus tractandis cum Deo per orationem commerciis. Cæteris tironibus suspiciebatur ut raræ sanctitatis exemplum. Absoluto primo Novitiatus anno, Eboram missus ad continuanda Philosophica studia; quibus finitis Ulyssiponem rediit docturus Latinas litteras; quod magisterium obibat, cum supremus eum morbus lenta febris invaserat. Postulante matre missus est in vicum suburbanum, ut ibi ejus valetudini maternâ curâ consulere. Illic indies pejùs habuit, ac tandem sanctè obiit. Vitam Francisci fusè scriptam typis dedi.

P. Joannes Gomesius.

11. Conimbricæ 17. Septembris P. Joannem Gomesium. Pluribus annis laboravit indefessè apud insulas Capitis viridis, sive Hesperidum. Egit postea Præpositum domus Professorum Villævisosæ, & Ministrum Conimbricensis Collegii. In suburbanam villam iterat cum sociis rusticatum, cum dimidio corporis syderatione læso torpuit illi brachium, & femur dextrum, nec amplius usui fuerunt. Moriens reliquit tironibus linteum, sive sudarium, in quo viscerum patiens

patiens Dominus, ut solet è sacro suggesto ostendi populo, sic eis gratificaturus quòd sibi multà charitate servierint.

12. In Domo Professa Ulyssiponenſi 26. Septembris P. Ludovicum Rodericum, Ulyssiponenſem, Doctorem Theologum, & Professore olim in Eborenſi Academia, ac Romæ librorum cenforem. Rexit Bracharenſe, ac D. Antonii Collegium. Emicuit in eo ardens charitas erga ægrotos, à quorum latere vix discedebat. Vita & mores virtutem effigiârunt. Ibidem 21. Novembris P. Antonium Monterium, domo Eborenſem, singulari ad sacras conciones talento. Acerbiſſimè cruciabat flagellis corpus suum. Fugit ſecularium familiaritates; at cum Deo illi frequens commercium. P. Franciscum Valentem 23. Novembris. Eboræ docuit Theologiam, Romæ egit librorum Cenforem. Typis mandavit Concordiam Juris Canonici, Civilis, & Theologiae. Volumen aliud ad prælum concinnaverat de rebus Societatis, sed mors edi vetuit. Homo fuit antiquæ ſinceritatis, sine doli umbra: exactiſſimus in obeundis exercitationibus, quæ spiritum nutriunt.

P. Ludovicus
Rodericius.

P. Antonius
Monterius.

P. Franciscus
Valens.

13. In eadem domo 16. Septembris P. Antonium Leitium, Ulyssiponenſem, septuagenario majorem. Eum exornavit peculiaris cum in divinis, tum humanis literis eruditio, & mores sanctiſſimi. Plerumque de lecto surgebat horis duabus ante solis ortum, ut præmissis orationibus foret expeditus ad poenitentes audiendos. Fuit intemeratæ Conceptioni, & Virginis sacrosanctæ obsequiis addictiſſimus. Vulgavit historiam de Virgine Lapenſi. Debet Collegium Portuenſe illius industriæ Gymnasia Latinitatis, quam ſallâ exiſtimatione deluſi cives nolebant à noſtris in urbe ſua de ſuggesto explicari.

P. Antonius
Leitius.

14. Prodiêrunt ex Collegio Bracharenſi ad excolendos in caſtris milites P. Franciscus Vellius, & Antonius Alvarus ſcholasticus. Ambo pernicioſâ febri ſunt correpti. Prior Antonius morbo tentatus petivit Collegium, quò adventavit tam proſtratus malo, ut brevi perierit, videlicet 20. Octobris, quem admodum habet Codex defunctorum: quamvis aliis manuſcriptis ego deceptus typis dederim contigiffe Antonii mortem primâ Novembris. Patriam habuerat Landroalium in regione Tranſtagana. Octavum & quadageſimum numerabat ætatis annum, cum reputans, quot animæ periculis laboret militaris vita, conceptæ ſpei, & rebus caſuris valedixit, ſumpto meliori ſago in noſtra Societate. Annis paucis, id eſt, tribus, quæ apud nos vixit, magnos in virtute fecit progreſſus.

Antonius Al-
varus.

15. P. Franciscus Vellius manſit in caſtris pium opus urgendo, donec febri lethali & ipſe implicitus redire in Collegium molitur. Sed ingravescente malo coactus eſt Limæ ſubſiſtere in noſocomio Fratrum divi Joannis à DEO; ubi ſalutari viatico, & unctione paratus, reddidit ſuo Factori animam 11. Novembris. Natus in oppidulo Palme diœceſis Bracharenſis: annos numerabat ſeptem & quinquaginta. Docuit Philoſophiam Ulyſſipone, egerat Poenitentiarium noſtræ nationis in Lauretana Domo: quod munus jam illic non exercet Luſitanus ſacerdos. Plurimus, & indefeſſus fuit in exercendis noſtris miniſteriis. Ejus charitas cognita ſingulariter eſt in aſſiſtendo militibus inter pugnandum vulneratis: aderat intrepidus, audiebat conſitentes, nec terrebat multo circum aures tinnitu globorum. Monentibus, ſibi caveret, repoſuit, ſe non poenitere in officio ſuo mori.

P. Franciscus
Vellius.

Annus 1663. Soc. 124.

Non deſtitère noſtri à procurando reditu ad Marañoniam regiones. Neq; aliud ſuaſit charitas erga neophytos, qui, noſtris expulſis, inter ungues, ac luporum dentes tenebantur. Ibant, vel redibant potiùs, ſacerdotes quatuor, & ſex coadjutores, cuncti ferè ex eiſdem, quos improbitas in exilium compulerat. In Braſiliam cum poteſtate Viſitatoris contendit P. Hiacyntus Braſiliam.

Redeunt No-
ſtri in Mara-
noniam.

Viſitator ad
Braſiliam.